

نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم و تخلفات کارکنان نیروی انتظامی

اکبر وروایی^۱

از صفحه ۴۳ تا ۷۲

تاریخ دریافت: ۹۴/۱/۲۲، تاریخ پذیرش: ۹۴/۳/۲۹

چکیده

هدف این پژوهش تعیین وضعیت کنونی و همچنین وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم و تخلفات کارکنان سازمان نیروی انتظامی است. جامعه آماری تحقیق شامل مدیران و کارکنان شاغل در این سازمان است که در انتخاب جامعه نمونه در مرحله اول، پنج فرماندهی انتظامی در پنج محدوده جغرافیایی شامل تهران بزرگ، هرمزگان، خراسان رضوی و مازندران با روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب، و سپس مدیران و کارکنان شاغل در این استانها به صورت روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. نتایج تحقیق، نشان می دهد که هر چند نظارت سازمانی در انواع تدابیر پیشگیرانه از جرائم و تخلفات کارکنان نیروی انتظامی نقش دارد، این نقش در انواع تدابیر پیشگیرانه از جرم یکسان نیست بلکه بر اساس نوع تدابیر پیشگیرانه متفاوت، و به ترتیب اولویت به این شرح است: ۱- پیشگیری از نوع سوم (ناظر بر کارکنان دارای سابقه) ۲- پیشگیری نوع دوم (ناظر بر کارکنان در معرض خطر) ۳- پیشگیری اجتماعی (کاهش زمینه های ارتکاب جرائم و تخلفات کارکنان) ۴- پیشگیری از نوع اول (ناظر بر تمام کارکنان) ۵- پیشگیری وضعی (ناظر بر کاهش فرصت ارتکاب جرم)

واژگان کلیدی

نظارت، پیشگیری اجتماعی، پیشگیری وضعی، پیشگیری نوع اول، پیشگیری نوع دوم، پیشگیری نوع سوم، کارکنان نیروی انتظامی، جرائم، تخلفات

۱. بیان مسئله

نیروی انتظامی، مهمترین نهاد امنیتی و اجتماعی، هم در جامعه (برون سازمانی) و هم در سازمان (درون سازمانی) در پیشگیری از تخلفات و جرائم اجتماعی، نقش بسیار مهمی دارد. نهاد نیروی انتظامی علاوه بر نقش مهمی که در جامعه در پیشگیری از جرائم اجتماعی دارد در درون خود نیز دارای سازمانهایی نظیر بازرسی، حفاظت اطلاعات و سازمان عقیدتی سیاسی است که در پیشگیری از جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش بسیار مؤثری ایفا می‌کنند.

فعالیت‌های کارکنان نیروی انتظامی مهمترین رکن و عنصر سازمانی در پیشبرد اهداف ناجا است. اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از تخلفات کارکنان، راه این هدف سازمانی را هموار می‌سازد.

نظارت سازمانی به این دلیل مهم است که نیاز به پیگرد و روشهای تنبیهی را کاهش می‌دهد؛ مدیریت کارآمد را آسان، و افراد را برای پذیرش مسئولیت آماده می‌کند و توان کارکنان را برای ادای وظیفه ارتقا می‌دهد.

این پژوهش در نظر دارد با توجه به آخرین دستاوردهای علمی در حوزه دانش جرم‌شناسی و بویژه دانش جرم‌شناسی کاربردی، که مقوله پیشگیری از جرم در آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و با توجه به تجربه‌های اجرای تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از تخلفات و جرائم کارکنان اداری در سطح سازمانهای داخلی و نیز مطالعات تطبیقی در سایر کشورها، الگوی مناسبی از نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم و تخلفات کارکنان نیروی انتظامی ارائه کند؛ الگویی که بر اساس شناخت دقیق وظایف و مأموریتها و نیز ویژگیهای سازمان نیروی انتظامی و کارکنان این سازمان صورت می‌پذیرد. به طور کلی این تحقیق در جهت پاسخ به این سؤال است که میزان تأثیر نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چیست.

۲. اهداف پژوهش

الف) هدف اصلی

شناسایی نقش نظارت سازمانی و راهکارهای نظارتی مؤثر در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا

ب) اهداف فرعی

- شناسایی وضعیت موجود نقش نظارت سازمانی در انواع تدابیر پیشگیرانه از جرائم و تخلفات کارکنان ناجا
- ارائه پیشنهاد های مناسب در جهت وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در انواع تدابیر پیشگیرانه از جرائم و تخلفات کارکنان ناجا

۳. سؤالات پژوهش

الف) سؤال اصلی

نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است؟
راهکارهای نظارتی مؤثر در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چیست؟

ب) سؤالات فرعی

- نقش نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی (از بین بردن عوامل و زمینه‌های ارتکاب جرم) از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر بر آن چیست؟
- نقش نظارت سازمانی در پیشگیری وضعی (از بین بردن فرصت ارتکاب جرم) از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر بر آن چیست؟
- نقش نظارت سازمانی در برنامه‌های پیشگیرانه اولیه (ناظر بر تمام کارکنان) از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر بر آن چیست؟
- نقش نظارت سازمانی در برنامه پیشگیرانه نوع دوم ناظر بر کارکنان در معرض خطر ارتکاب جرم و تخلفات کارکنان ناجا چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر بر آن چیست؟
- نقش نظارت سازمانی در برنامه پیشگیرانه نوع سوم ناظر بر کارکنان دارای سابقه جرم چقدر است و راهکارهای نظارتی مؤثر بر آن چیست؟

۴. پیشینه پژوهش

۴-۱. پژوهشهای داخلی

پژوهشهای مختلفی در زمینه نقش کنترل و نظارت بر عملکرد کارکنان در سازمانها صورت گرفته است که به این شرح به آنها اشاره می‌شود:

علی داد قاسم نژاد (۱۳۷۶) در تحقیقی به تأثیر نقش نظارت مکتبی در صحت عمل کارکنان پرداخته است که شامل استفاده مطلوب از رهنمودهای دین مبین اسلام در زمینه نظارت و کنترل ارزیابی سازمانهای دولتی است.

ابوالفضل سهرابی (۱۳۸۴) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود بر ضرورت ترویج بیشتر فرهنگ نظارت مردمی بین مردم و مسئولان بویژه فرماندهان ناجا تأکید، و پیشنهاد می‌کند که ادبیات علمی مربوط به نظارت مردمی به عنوان یکی از ابزارهای نظارتی، باید توسعه یابد.

عباس ترابی (۱۳۸۳) نیز همانند آقای سهرابی به نقش عوامل مختلف بر عملکرد پلیس پرداخته و به این نتیجه رسیده که از میان عوامل برون سازمانی، رادیو و تلویزیون دارای بیشترین نقش و از میان عوامل درون سازمانی، سازمان عقیدتی سیاسی ناجا پس از بازرسی دومین نقش اثرگذاری را در عملکرد پلیس داشته است.

مینو خسرویاری (۱۳۷۸) در تحقیق خود به نقش مؤثر کنترل بر افزایش انگیزش کارکنان و رضایت شغلی آنان و توفیق مدیریت سازمان و کارایی افراد اشاره می‌کند و به این نتیجه می‌رسد که اگر کنترل با روحیات کارکنان و فرهنگ سازمانی سازگار باشد، افزایش رضایتمندی کارکنان و به نوبه خود اثربخشی مدیریت را به همراه خواهد داشت. مطلب دشتی (۱۳۷۸) در پژوهشهای خود نقش خودکنترلی و خودرهبی را در تحقق بخش بهداشت روانی و عوامل نگهدارنده نیروی انسانی مؤثر دانسته است.

قدرت الله یوسفی (۱۳۸۲) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به نقش تعیین‌کننده نظارت و کنترل رؤسای کلانتری بر اجرای وظیفه کارکنان اشاره کرده است.

۴-۲. پژوهشهای خارج از کشور

گزارش گروه بحران بین‌المللی: گروه بحران در سال ۲۰۰۲ مطالعه‌ای را تحت عنوان «نظارت از پلیس در بوسنی، موضوعی برای اصلاح بیشتر» به آمادگی پلیس بوسنی و

هرزگوئین برای اعمال قانون پرداخته است. در این گزارش بر لزوم نظارت و کنترل بر کارکنان پلیس تأکید شده است.

سامانه رایانه ارزیابی عملکرد کارکنان پلیس: مریان و روزانکرین^۱ (۲۰۰۱) در مقاله‌ای تحت عنوان «استخراج اطلاعات برای نظارت بر پلیس» به موضوع نظارت بر پلیس پرداخته اند. بر اساس این تحقیق پس از دهه‌های مختلف، که شکایت درباره استفاده بیش از حد زور، دستگیری اشتباه و تشخیص هویت نژادپرستانه شد، اداره پلیس لوس آنجلس مجبور شد سامانه مدیریت خطر بالقوه رایانه‌ای را ایجاد کند تا عملکرد و رفتار مأموران خود را ردیابی کند و بدین وسیله عملکرد کارکنان پلیس را تحت نظارت و کنترل خود در آورد. نظارت غیرنظامیان بر مؤسسات امنیتی آفریقای جنوبی: لین برگ و مینانور^۲ (۲۰۰۰) در مقاله خود تحت عنوان «نظارت غیرنظامیان بر مؤسسات امنیتی آفریقای جنوبی»، پیشنهادهایی برای آینده و نکاتی برای نسخه برداری از تجربیات آفریقا» به نقش نظارت غیرنظامیان می‌پردازند. رویکرد مقاله بر این اصل استوار است که نظارت غیرنظامیان بر مسائل و مؤسسات امنیتی به قدری مهم است که باید نهادینه شود.

نظارت و کنترل مردمی در استرالیا: لوئیس و پرنزله^۳ (۱۹۹۹) پژوهشی درباره نظارت مردمی بر پلیس در استرالیا انجام داده‌اند. در این تحقیق، پژوهشگران، شیوه‌های مختلف نظارت مردمی را بر پلیس در مناطق مختلف استحقافی استرالیا مورد بررسی و مقایسه قرار داده‌اند. قدرت و محدودیتهای روشهای نظارت و کنترل مردمی در مناطق مختلف نیز مقایسه شده است.

۵. مروری بر مفاهیم و مبانی نظری پژوهش

۵-۱. مفهوم پیشگیری از جرم

مرکز بین المللی پیشگیری از جرائم، پیشگیری را این گونه تعریف می‌کند: هر علمی که باعث کاهش بزهکاری، خشونت، ناامنی از طریق مشخص کردن و حل کردن عوامل

-
1. Merrian & Rozahcren
 2. Linberg & Minanor
 3. Louis & Pernezler

ایجاد کننده این مشکلات به روش علمی شود، پیشگیری از جرائم است. در این تعریف، مشخص کردن (یعنی شناسایی و کشف کردن) و همچنین حل کردن یعنی مسئله‌یابی آن هم با تأکید بر روش علمی بسیار جالب توجه و حائز اهمیت است.

به عقیده شرمین، هر روشی که اعمال شود و نتیجه آن نشان بدهد که از میزان بزهکاری کاسته شده است، آن روشی را می‌توان پیشگیری دانست (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۱: ۱۵۸). در این دیدگاه، که مورد انتقاد برخی از جرم‌شناسان قرار گرفته است، شرمین به نتیجه توجه دارد و آن هم با هر روشی یعنی کیفی و غیرکیفی؛ در حالی که پیشگیری مرکب است از اقدامات دولت و اجزای مدنی، ولی پیشگیری کیفی تنها در اختیار و اراده دولت است و اجزای مدنی در جامعه چنین اختیاری ندارند.

در تعریفی، کیزر^۱ (۱۹۸۹) تأکید دارد که پیشگیری از وقوع جرم «تمامی آن دسته از تدابیری است که مقصود آن به حداقل رسیدن وسعت و شدت ارتکاب، چه از طریق کاهش فرصتها و موقعیتهای ارتکاب جرم و چه به وسیله تحت تأثیر قراردادن مجرمان بالقوه و کل جامعه است» (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۱: ۱۵۹). ریموند گسن بر این اعتقاد است که مراد از پیشگیری، هر فعالیت سیاست جنایی است که غرض انحصاری یا غیرکلی آن، تحدید حدود امکان پیشامد مجموعه اعمال جنایی از راه غیرممکن الوقوع ساختن یا سخت دشوار کردن یا احتمال وقوع آن را پایین آوردن است؛ بدون اینکه به تهدید کیفر یا اجرای آن متوسل شوند (گسن^۲، ترجمه کی‌نیا، ۱۳۷۰، ص ۱۳۳).

در سال ۱۹۹۸ گسن تعریف جدیدی در زمینه پیشگیری ارائه کرده است. بنا به تعریف وی، پیشگیری باید سه معیار داشته باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۱، ص ۱۵۹):

- هدف اصلی آن باید تأثیرگذاری و تحت الشعاع قراردادن یکی از عوامل ارتکاب جرم باشد. هدف باید غیرقهرآمیز و غیرکیفی باشد.
- پیشگیری باید جنبه جمعی داشته باشد.
- اقدام پیشگیرانه باید غیرقهرآمیز و غیرکیفی باشد.

1. Kizer

2. Gessen

۵-۲. طبقه بندی تدابیر پیشگیرانه از جرم

تاکنون در زمینه تقسیم‌بندی تدابیر پیشگیری، نظریات مختلفی ارائه شده است که به برخی از رایجترین آنها اشاره می‌شود. عده‌ای اصطلاح پیشگیری را در دو گستره محدود و گستره وسیع تعریف کرده‌اند. در گستره وسیع یا عام، طیف وسیعی از اقدامات کیفری و غیرکیفری هست که مجموعه‌ای از تدابیر فردی و جمعی برای خنثی کردن عوامل ترکیبی وقوع جرائم توسط مجرمان در آینده است. اما در گستره محدود یا خاص، پیشگیری غیرکیفری مطرح است که این نوع پیشگیری، امکان وقوع جرم و بزهکاری را غیرممکن یا دشوار، و با مدیریت مناسب فرصتها و عوامل عینی جرمزا را تحدید می‌کند (کی نیا، ۱۳۸۲، ص ۱۳۳)؛ به این ترتیب در مفهوم خاص پیشگیری از جرم، که مورد نظر ما نیز هست، پیشگیری از جرم، مفهومی غیرکیفری دارد و از ویژگیهای آن می‌توان به این موارد اشاره کرد: ۱- قبل از ارتکاب جرم، پیش بینی و تدارک دیده شود. ۲- ناظر بر شرایط و عوامل نوعی جرم است و به اتفاق و فرد بستگی ندارد. ۳- هدف انحصاری از این اقدامات، تحدید وقوع جرم است. ۴- از آنجا که این اقدامات قبل از وقوع جرم مورد استفاده قرار می‌گیرد، فاقد ویژگی کیفری و قهرآمیز است. ۵- توجه نکردن به هر یک از اقدامات پیشگیرانه، زنگ خطری است که خبر از وقوع جرائم در آینده دارد. ۶- بمراتب هزینه‌های اقدامات در این نوع پیشگیری مقرون به صرفه‌تر است تا تحمل بویژه آنجا که امنیت جامعه در معرض تهدید است (شاکری، ۱۳۸۳، ص ۱۱ و ۱۰).

در تقسیم بندی دیگری بر اساس افراد مشمول اقدامات و تدابیر پیشگیرانه، پیشگیری را به سه دسته شامل تدابیر پیشگیرانه نوع اول، نوع دوم و نوع سوم طبقه‌بندی می‌کنند که دسته اول به کل افراد جامعه، مربوط است و دسته دوم افراد در معرض خطر و بالاخره دسته سوم افراد دارای سابقه ارتکاب جرم را شامل می‌شود. از جمله ویژگیهای هر یک از این سه نوع تدابیر پیشگیرانه می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۵-۲-۱. پیشگیری اولیه

- به ریشه‌های مسئله و عوامل خطرزایی محیطی توجه شود.
- سعی دارد که امکان درگیر شدن با مسئله را به گونه‌ای پیش ببرد که هرگز محل رشد مسئله نباشد.
- راهبردها به گونه‌ای انتخاب می‌شود که بتواند عوامل مخاطره‌آمیز را کاهش دهد.

۵-۲-۲. پیشگیری از نوع دوم

- هدف کلی دور نگهداشتن فرد از فعالیتهایی است که خطر برچسب بزه را در فرد تقویت می‌کند؛ مثل دوری از دوستان بزهکار.
- راهبرد پیشگیری مبتنی بر یافته‌های پژوهشها است و تأکید زیادی بر فرد و یا ارتباط فرد دارد.
- بر یادگیری مهارت‌های زندگی اجتماعی و همین طور محیط اجتماعی و ارتباطات فردی تأکید جدی دارد.
- افراد در معرض خطر باید رصد و کمک شوند.

۵-۲-۳. پیشگیری از نوع سوم

- سعی دارد موقعیت مسئله را اصلاح، و یا در آن مداخله کند.
- هدف آن پیشگیری از تکرار فعالیتهایی است که جرم شناخته می‌شود.
- لازم می‌داند درگیر مسائلی مانند تنبیه، جریمه و بازتوانی از طریق نظام حقوقی و قضایی شود.
- برنامه‌ریزیهای مداخله‌ای و اداره موفقیت‌های خطرناک را بر اساس فعالیتهایی تنظیم می‌کند که همین ممکن است باعث بزهکاری و یا تکرار آن بشود.
- در تقسیم‌بندی دیگر، تدابیر پیشگیرانه را به پیشگیری اجتماعی و وضعی تقسیم‌بندی می‌کنند.

۵-۳. پیشگیری وضعی

معطوف به گونه ویژه‌ای از جرائم است که از طریق اعمال مدیریت و مداخله در محیط، کاهش فرصت‌های جرم و افزایش خطرهای ناشی از ارتکاب بزه، که همواره مدنظر شمار زیادی از مجرمان است با بزهکاری مقابله می‌شود (روزن‌بام، ۱۳۷۹، ص ۷۰ تا ۶۷). پیشگیری وضعی به عنوان نظریه‌ای علمی برای کاهش بزهکاری، نخستین بار در دهه ۱۹۸۰ میلادی توسط سه انگلیسی به نامهای کلارک، کرنیش و هی هیور مطرح شد. آنان در آثار خویش همواره به درپیش گرفتن تدابیر مناسب و به کارگیری اقدامات لازم کاهش

فرصت‌ها و موقعیتها تأکید کرده‌اند که موجب رفتار بزهکارانه و همچنین تغییر رابطه بین بزهکار و بزه‌دیده شود.

۴-۵. پیشگیری اجتماعی

این نوع پیشگیری شامل اقداماتی است که درصدد تأثیرگذاری بر عوامل مؤثر بر ارتکاب جرم است و عمدتاً بر تغییر محیطهای اجتماعی و انگیزه‌های مجرمانه متمرکز میشود. هدف این پیشگیری این است که به طور مستقیم از مجرم شدن افراد یعنی تبدیل بزهکاران بالفعل جلوگیری، و مجرمان بالفعل و بالقوه را از خطاهای آنی منصرف کند (کی‌نیا، ۱۳۶۹، ص ۲۸۸).

پیشگیری اجتماعی به دو قسمت پیشگیری اجتماعی رشد مدار و پیشگیری اجتماعی جامعه‌مدار تقسیم می‌شود. پیشگیری اجتماعی جامعه‌مدار در تلاش است با تدابیر و اقدامات مناسب برای از بین بردن یا کاهش عوامل جرمزا بر محیط اجتماعی و عمومی اثرگذار مثل ایجاد مکانهای تفریحی و یا احداث فضاهای سبز و نظایر اینها فعالیت کند؛ اما پیشگیری اجتماعی رشدمدار به دنبال این است تا با شناسایی عوامل خطر تقویت حمایتی و مداخله زودرس بویژه در مورد اطفال و نوجوانان از ارتکاب به بزهکاری پیشگیرانه کند (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۷، ص ۵۴).

۴-۵-۱. جرم‌شناسی نظارت و کنترل

نظارت را می‌توان به مجموعه سیاستها، مراقبتها و عملکردهای مدیران اطلاق کرد که به منظور مقایسه فعالیتها با اصول مدون به کار می‌رود. همچنین اعمال اصلاحات لازم در جهت کاهش انحرافات احتمالی از اهداف تعیین شده صورت می‌پذیرد. ارزیابی اگر چه به مفهوم نظارت نزدیک است به طور دقیقتر می‌توان آن را به فرایندهایی اطلاق کرد که روش عملکرد مدیریت را از خوب به بد درجه‌بندی می‌کند و در نهایت به تصمیم‌گیری مدیران عالیرتبه نسبت به اوضاع و احوال کلی مدیران و کارکنان تحت مدیریت خود منجر می‌شود. این تصمیم‌ها ممکن است شامل بهبود عملکرد مدیران و کارکنان موجود، ترفیع، تعویض یا تشویق و تنبیه آنان باشد (الوانی ۱۳۸۰، ص ۱۶۷ تا ۱۹۶).

نظارت و کنترل فرایندی است که مدیر از طریق آن میزان عملیات را با فعالیتهای

برنامه‌ریزی می‌سجد؛ بنابراین می‌توان گفت نظارت و کنترل، مقایسه‌ای بین باید‌ها و هست‌هاست (اختری، ۱۳۸۰، ص ۱۳۳-۸۶). نظارت نیز مانند برنامه‌ریزی برای اشخاص مختلف مفاهیم مختلفی دارد؛ لکن منظور اصلی از تمام طرح‌های نظارت یا کنترل، حصول اطمینان نسبت به مطابقت نتایج عملیات با هدف‌های مطلوب است (اقتداری، ۱۳۷۰، ص ۲۵۱). همچنین در علم مدیریت، ارزیابی عملکرد کارکنان مطرح است و منظور از آن فرایندی است که کار کارکنان در زمانهای معینی به طور رسمی مورد بررسی و سنجش قرار می‌گیرد (سعادت، ۱۳۷۶، ص ۲۱۴).

شمار فراوانی از نظریه‌های مربوط به رفتار مجرمانه این مسئله را مفروض می‌انگارد که اگر مردم به حال خود رها شوند به طور طبیعی از قانون پیروی، و استدلال می‌کنند نیروهای ویژه‌ای - اعم از زیست‌شناسانه، روانشناسانه یا اجتماعی - وجود دارد که مردم را به ارتکاب جرم سوق می‌دهد. نظریه‌های کنترل، رهیافتی مخالف با این دیدگاه بر می‌گزینند. آنها این مسئله را مفروض می‌انگارند که اگر همه مردم به حال خود رها شوند به طور طبیعی مرتکب جرم می‌شوند؛ در آن صورت، پرسش مهم این است که چرا بیشتر مردم مرتکب جرم نمی‌شوند. نظریه‌های کنترل با تأکید بر نیروهای کنترل‌کننده ویژه‌ای که شخص را از ارتکاب جرم باز می‌دارد، بدین پرسش پاسخ می‌دهند. این نیروها در وضعیت‌های معینی تجزیه، و به جرم و دیگر رفتارهای کنترل نشده منجر می‌شود. از این رو گفته می‌شود افراد به دلیل ضعف نیروهای بازدارنده از ارتکاب جرم، و نه به دلیل نیرومندی نیروهای سائق به ارتکاب آن، مرتکب جرم می‌شوند.

دیدگاه کنترل، گسترده است که در شمار فراوانی از نظریه‌های متفاوت در زیست‌شناسی، روانشناسی و جامعه‌شناسی یافت می‌شود؛ برای نمونه، نظریه‌های زیست‌شناسانه آیسنک در مورد کار کنندگی دستگاه عصبی خودکار، دیدگاهی کنترلی دارد؛ زیرا این نظریه زمینه‌هایی را توصیف می‌کند که به موجب آن مجازات یا مانع (گرایش یافتن) رانشهای طبیعی به سوی جرم می‌شود یا ناتوان از جلوگیری از آن است. آیش هورن در نظریه روانشناسانه خود استدلال کرد بیشتر بزهرکاری ناشی از نیروهای نهاد نا سرکوفته‌ای^۱ است که به خاطر یک اَبَرمن نارسا آزاد شده است. این نظریه تفاوت‌های

1. Unrepressed

رفتار را بر اساس تفاوت‌های نیروهای کنترل کننده‌ای تبیین می‌کند که در آبر من یافت می‌شود و نه بر اساس نیروهای هدایتگری که در نهاد یافت می‌شود. سرانجام، نظریه جامعه شناسانه بی‌هنجاری دور کیم در هم شکستگی محدودیت‌های اجتماعی را بر اساس رفتارهایی توصیف کرد که از سوی نیازهای نامحدود انسانی برانگیخته می‌شود. این نظریه در دیدگاه کنترلی جای می‌گیرد؛ زیرا نیروهای هدایتگر رفتار مجرمانه (نیازهای نامحدود انسانی) را در تمامی زمانها و مکانها توصیف، و تفاوت‌های میزان جرم را بر اساس تفاوت‌های نیروهای محدود کننده تبیین می‌کند (ولد و دیگران^۱، ۱۳۸۰، ص ۲۷۳ و ۲۷۴).

در سال ۱۹۵۷، جاکسون توبی^۲ مفهوم «مخاطرات در هم‌نوایی» را معرفی کرد؛ یعنی، شخص هنگام قانون شکنی چه قدر می‌بازد (توبی^۳، ۱۹۵۷، ص ۱۲ تا ۱۷). وی استدلال کرد تمامی جوانان برای نقض قانون وسوسه می‌شوند. ولی هنگام تسلیم شدن به آن وسوسه‌ها، برخی از جوانان بیشتر از دیگران خطر می‌کنند. جوانانی که در مدرسه موفق هستند، نه تنها در مورد مجازات شدن به دلیل نقض قانون خطر می‌کنند، بلکه حرفه‌های آینده خود را نیز به مخاطره می‌اندازند؛ بنابراین، آنها از «مخاطرات در هم‌نوایی» بسیاری برخوردارند؛ به عکس، جوانانی که در مدرسه ضعیف هستند، تنها در مورد مجازات شدن برای بزه‌هایشان خطر می‌کنند؛ زیرا چشم‌اندازهای آینده آنان کاملاً تاریک است. از این رو، هنگام نقض قانون، آنها چیز کمتری برای از دست دادن دارند؛ یعنی «مخاطرات در هم‌نوایی» کم. «توبی» بر چگونگی موفق بودن جوانان در مدرسه تأکید کرد، ولی می‌گفت: «در کمال انصاف، باید به یاد داشت که بنیان سازگاری با مدرسه در خانه و کمونته پایه‌ریزی می‌شود» (همان، ص ۱۴). سال بعد، ایوان نای^۴ (۱۹۵۸) پژوهشی منتشر کرد که در آن تأکید شده بود خانواده مهمترین سرچشمه کنترل اجتماعی نوجوانان است (نای، ۱۹۵۸). وی استدلال کرد اغلب رفتار بزهکارانه نتیجه ناپسندیده بودن کنترل اجتماعی است و اینکه رفتارهای بزهکارانه «به وجود آمده» توسط عوامل ایجابی نسبتاً اندک است. کنترل

-
1. Vold & et. al
 2. Jackson toby
 3. Toby
 4. F. Ivan Nye

اجتماعی در معنای وسیع به کار گرفته شد که کنترل‌های مستقیم اعمال شده از سوی ابزارهای محدودیتها و مجازاتها، کنترل دورنی اعمال شده از طریق وجدان، کنترل غیر مستقیم مرتبط با همانند سازی عاطفی با پدر، مادر و دیگر اشخاص نامجرم، و فراهمی ابزارهای مشروع برای برآوردن نیازها را دربرمی‌گرفت (همان، ص ۴ تا ۸).

ماتزا برای بزهکاران، تصویر جایگزینی پیشنهاد کرد که به جای محدودیت و فرق گذاری بر آزادی و همانندی تأکید داشت. آن پیشنهاد، (مفهوم) سرگردانی بود (ماتزا، ۱۹۶۴، ص ۲۷ تا ۳۰). وی می‌گفت سرگردانی در حوزه‌هایی از ساختار اجتماعی روی می‌دهد که در آنها کنترل سست شده است که (در این صورت) بزهکار را آزاد می‌گذارد تا به هر نوع نیروی قراردادی یا کیفی‌ای که در حال پدیدار شدن است، واکنش نشان دهد. پس از آن، علت‌های ایجابی بزهکاری «ممکن است از دیدگاه هر نوع چارچوب سنجش نظری، اتفاقی یا پیش بینی ناپذیر باشد و (نیز) ممکن است تغییر مسیر از گذرگاه بزهکارانه به همین گونه اتفاقی یا پیش بینی ناپذیر باشد» (همان؛ ص ۲۹).

نظریه پردازی که با نظریه کنترل اجتماعی بشدت احساس نزدیکی می‌کند، تراویس هیرسچی در کتاب خود با عنوان علل بزهکاری، که در سال ۱۹۶۹ منتشر شد، استدلال کرد تبیین علت‌های بزهکاری ضرورتی ندارد؛ زیرا «همه ما (جزء) حیوانات بوده و از این رو، همگی به طور طبیعی قادر به ارتکاب رفتار مجرمانه‌ایم.» (هرسچی، ص ۳۱). وی سپس یک نظریه کنترل اجتماعی جامع پیشنهاد کرد مبنی بر اینکه افرادی که به گروه‌های اجتماعی، همانند خانواده، مدرسه و همسالان، سخت وابسته‌اند، احتمال کمتری هست که مرتکب رفتار بزهکارانه شوند (همان، ص ۱۶ تا ۳۴). مهمترین عنصر وابستگی اجتماعی، *وابستگی* ست؛ یعنی، داشتن محبت و حساسیت نسبت به دیگران. گفته می‌شود که وابستگی عنصر اصلی ضروری درونبرد *ارزشها و هنجارهاست و از این رو با دریافت ریس از کنترل‌های شخصی و دریافتهای نای از کنترل‌های درونی و غیر مستقیم مرتبط است. عنصر دومین، پایبندی است؛ سرمایه‌گذاری عقلانی‌ای که فرد در جامعه قراردادی دارد و خطری که فرد هنگام درگیری در رفتار کژرو قبول

می‌کند. پایبندی مشابه همان چیزی است که «توبی» تحت عنوان «مخاطرات در همنوایی» توصیف می‌کرد. سومین عنصر، آمیختگی* با فعالیتهای قراردادی است. این متغیر بر مشاهده این باور همگانی استوار است که «دستهای بیکار، کارگاه شیطان است» و مشغول بودن، فرصت فعالیتهای بزهکارانه را محدود می‌کند. عنصر نهایی بستگی اجتماعی، اعتقاد* است. ماتزا استدلال کرده بود که بزهکاران اعتقادهای اخلاقی قراردادی دارند؛ ولی آنها را با توجیه‌هایی بی اثر می‌سازند؛ به گونه‌ای که بتوانند مرتکب رفتار بزهکارانه شوند بی اینکه احساس گناه کنند. بر خلاف آن، هیرسچی استدلال کرد «در حدی که مردم نسبت به آن ضرورت پیروی از قواعد جامعه را باور دارند، دگرگونگی وجود دارد و افزون بر آن، هر چه قدر شخص به ضرورت پیروی از قواعد جامعه باور دارد؛ دگرگونگی وجود دارد و افزون بر آن، هر چه قدر شخص به ضرورت پیروی از قواعد جامعه باور کمتری داشته باشد، احتمال بیشتری هست که آنها را نقض کند.» (همان؛ ص ۲۶).

نظریه‌های کنترل اجتماعی به چند دلیل برای جرم شناسان جالب است: نخست، آنها برای جرم شناسان نظریه‌های بکلی آزمون پذیر فراهم می‌آورند؛ به عکس، آزمودن شمار فراوانی از نظریه‌های دیگر جرم شناسانه بسیار مشکلتر است؛ بدین معنا که مفاهیم و متغیرهای آنها (همانند «زیاده روی در تعریفهای موافق با نقض قانون») برای عملکرد سنجی خیلی مشکل است. دوم، نظریه‌های کنترل اجتماعی از ابتدا با شگرد پژوهشی جدیدی یعنی پژوهش خودسنجی، پیوند خورده است؛ شگرد پژوهشی پیوسته نتیجه‌هایی به دست داده است که از مفاد اصلی این نظریه‌ها جانبداری می‌کند. حداقل چیزی که می‌توان گفت این است که ترکیب نظریه آزمون پذیر با شگرد پژوهشی که نتیجه‌های پشتیبان به دست می‌دهد، خیلی جذاب است.

شماری از که جرم شناسان چنین نتیجه گرفته‌اند پژوهش تجربی از نظریه‌های کنترل اجتماعی به طور کلی، و نظریه گات فردسون و هیرسچی به طور خاص پشتیبانی می‌کند (آرنولد و برونگارد^۱، ۱۹۹۳؛ کرن هوسر^۲، ۱۹۷۸). ولی به نظر می‌رسد که این نتیجه‌گیری نه با پژوهش کلی در زمینه رفتار انسانی و نه با پژوهشهای خاص جرم شناسانه توجیه

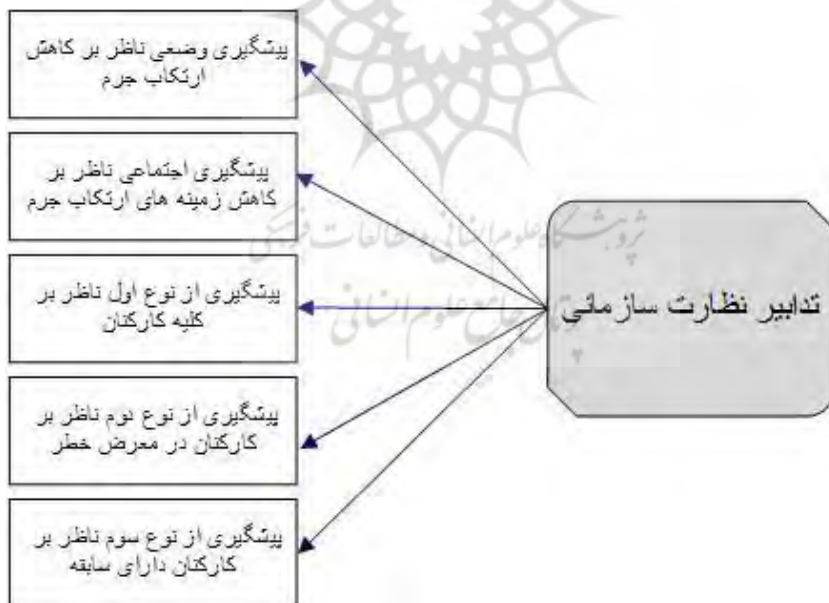
1. Arnold & Brongard

2. Keren Hossler

نشده که بر تبیین رفتار مجرمانه متمرکز است. ارزیابی محدودتر، ولی پشتیبان کننده ادبیات نظری این است که نظریه‌های کنترل اجتماعی به طور کلی با نوعی از داده‌ها- پژوهش‌های خودسنجی- پشتیبانی می‌شود و این نظریه‌ها تنها نوعی جرم، یعنی گونه‌های کمتر خطرناک بزهکاری اطفال و نوجوانان را تبیین می‌کند. ولی، این نظریه‌ها تا به حال از سوی پژوهش‌هایی که به طور مستقیم بر بزهکاری خطرناکتر یا مجرمیت بزرگسالان متمرکز است، پشتیبانی نشده است.

نظریه جدید هیرسچی، که با دستیاری گات فردسون آن را عنوان کرده با این ادعا، که تمامی انواع جرمها را تبیین می‌کند، دامنه اش خیلی گسترده‌تر است. ولی هنوز به‌طور گسترده به آزمون در نیامده است؛ چرا که خیلی جدید است. تا زمانی که این آزمون صورت نگرفته است، باید درباره توانمندی دیدگاه (نظریه‌های) کنترل برای تبیین گسترده وسیعتری از رفتار مجرمانه چیزهای بیشتری بیاموزیم.

۶. الگوی مفهومی پژوهش

شکل (۱): الگوی مفهومی پژوهش

۷. فرضیه‌های پژوهش

الف) فرضیه اصلی پژوهش

نظارت سازمانی در پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

ب) فرضیه‌های فرعی پژوهش

- نظارت سازمانی در پیشگیری وضعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع دوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع سوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

۸. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، جزء تحقیقات کاربردی، و در جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز آن از هر دو شیوه اسنادی و پیمایشی استفاده شده است، در بخش نظری اطلاعات مورد نیاز از منابع علمی شامل کتابها و مقالات علمی، پایان‌نامه‌های دانشجویی، پژوهش‌های علمی و منابع اینترنتی مرتبط با موضوع تحقیق استفاده شده و در بخش پیمایشی با مصاحبه و تهیه و تکمیل پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز از جامعه نمونه تحقیق به دست آمده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در بخش مطالعات نظری، فیش، چک لیست و در بخش میدانی، مصاحبه و استفاده از پرسشنامه است. در بخش روایی و پایایی تحقیق با استفاده از فرمول کوکران پس از گردآوری پرسشنامه، و ورود اطلاعات به رایانه (نرم‌افزار SPSS & AMOS)، محاسبه شده است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از آزمونهای آماری توصیفی نظیر فراوانی،

درصد معتبر، میانگین، میانه، نما و نمودارها و آزمونهای آماری استنباطی نظیر روش - مقایسه میانگینها نظیر آزمون تی تک نمونه‌ای، آزمون کولموگروف اسمیرانف و الگوی عاملی تأییدی به منظور تعیین ضریب اثربخشی و موارد دیگر استفاده شده است.

جامعه آماری شامل تمام کارکنان و مدیرانی است که در نیروی انتظامی مشغول به خدمت هستند. روش نمونه‌گیری تحقیق، نمونه‌گیری احتمالی از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. در مرحله اول، کشور به پنج محدوده جغرافیایی شرق، غرب، شمال، جنوب و مرکزی تقسیم شده است که در مراحل دوم و سوم از هر محدوده جغرافیایی انتخاب صورت گرفته است. حجم نمونه پژوهش ۱۹۰۰ نفر بوده است.

مقدار آلفای بیش از ۷۵ درصد بر روایی زیاد، بین ۴۵ تا ۷۵ درصد بر روایی متوسط و کمتر از ۴۵ بر روایی کم دلالت می‌کند» (مرجایی، ۱۳۸۰: ۴۵). مقدار آلفا برای ابزار این پژوهش به شرح ذیل است:

جدول (۱): مقدار آلفای کرونباخ نقش نظارت سازمانی بر پیشگیری از جرائم و تخلفات

کارکنان ناجا

مقدار آلفای کرونباخ		متغیرها
وضعیت مطلوب	وضعیت موجود	
۰/۹۴	۰/۹۴	پیشگیری وضعی
۰/۹۴	۰/۹۴	پیشگیری اجتماعی
۰/۹۴	۰/۹۴	پیشگیری از نوع اول
۰/۹۴	۰/۹۴	پیشگیری از نوع دوم
۰/۹۴	۰/۹۴	پیشگیری از نوع سوم
۰/۹۵	۰/۹۵	مقدار کل آلفای کرونباخ

نتایج مصاحبه آلفا نشان می‌دهد که در تمامی متغیرها و هم در وضع مطلوب بالای ۰/۹۰ بوده که حاکی از روایی زیاد می‌باشد.

۹. یافته‌های پژوهش

آزمون کولموگروف اسمیرنرف برای نرمال بودن یا نبودن متغیرها به کارگیری می‌شود. این آزمون به مقایسه تابع توزیع تجمعی مشاهده شده با تابع توزیع تجمعی نظری

(موردانتظار) در یک متغیر رتبه‌ای می‌پردازد؛ به عبارتی در این آزمون، توزیع یک صفت در یک نمونه با توزیع برای آن در جامعه مفروض مقایسه می‌شود. چنانچه سطح معناداری در این آزمون از $0/05$ بزرگتر باشد، می‌توان استنباط کرد که توزیع نرمال است و می‌توان در این پژوهش از آزمونهای پارامتریک استفاده کرد.

جدول (۲): آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی عادی بودن توزیع متغیرها

متغیرها	سطح معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف
پیشگیری وضعی	۰,۴۳
پیشگیری اجتماعی	۰,۷۲
پیشگیری از نوع اول	۰,۱۱
پیشگیری از نوع دوم	۰,۲۱
پیشگیری از نوع سوم	۰,۳۱

با توجه به آزمون و سطح معناداری همه متغیرها، که از $0/05$ بیشتر است، می‌توان استنباط کرد که همه متغیرها از توزیع نرمال پیروی می‌کند. میانگین وضعیت پیشگیری وضعی با وضعیت مطلوب از طریق آزمون تی تک نمونه‌ای مقایسه و نتایج آن در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول (۳): نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای جهت مقایسه وضعیت موجود و وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در پیشگیری وضعی

سطح معنی داری	آزمون T	فاصله میانگین ها	میانگین ها	
			وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
۰,۰۰۰۱	۹/۷۴	- ۰/۳۳	۴/۴۳	۴/۱۰
۰,۰۰۰۱	۱۱/۰۳	- ۰/۳۶	۴/۴۶	۴/۱۰
۰,۰۰۰۱	۱۱/۹۱	- ۰/۴۰	۴/۴۵	۴/۰۵
۰,۰۰۰۱	۱۱/۲۴	- ۰/۳۹	۴/۴۳	۴/۰۳
۰,۰۰۰۱	۱۰/۵۱	- ۰/۳۳	۴/۵۰	۴/۱۶
۰,۰۰۰۱	۱۰/۲۸	- ۰/۳۵	۴/۴۵	۴/۱۰
۰,۰۰۰۱	۱۲/۶۳	- ۰/۵۲	۴/۴۰	۴/۸۷
۰,۰۰۰۱	۹/۴۴	- ۰/۳۳	۴/۴۹	۴/۱۵
۰,۰۰۰۱	۹/۲۱	- ۰/۳۳	۴/۴۸	۴/۱۶

مقایسه میانگین وضعیت موجود پیشگیری وضعی با استفاده از آزمون تی تست به ترتیب اولویت نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری با وضعیت مطلوب به شرح زیر دارد:

- پیشگیری از به کارگیری سربازان در مأموریت‌های ناجا
- نظارت و کنترل کارکنان به منظور از بین بردن فرصت ارتکاب اخاذی
- نظارت و کنترل کارکنان به منظور از بین بردن فرصت ارتکاب ضرب و شتم متهمان
- نظارت و کنترل کارکنان به منظور از بین بردن فرصت ارتکاب ارتشاء
- نظارت و کنترل کارکنان به منظور از بین بردن فرصت ارتکاب رفتار منافی عفت و ایجاد مزاحمت برای نوامیس مردم
- نظارت و کنترل کارکنان به منظور از بین بردن فرصت ارتکاب دزدی
- پیشگیری از مرادده با افراد لابلالی و مسئله‌دار و دارای سوء شهرت و ارتباط غیراصولی با افراد متمکن و با نفوذ
- پیشگیری از استفاده از سیدی یا نوار و فیلم‌های غربی مبتذل و مستهجن و سایت‌های غیراخلاقی
- پیشگیری از آلودگی به مفسد اجتماعی و شرکت در مجالس و محافل لهو و لعب

بررسی فرضیه اول: به نظر می‌رسد نظارت سازمانی در جدول (۴): پیشگیری وضعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

جدول (۴): آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه اول

جدول آماره‌های توصیفی					متغیر
تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد		پیشگیری وضعی
۱۹۰۰	۳,۴۷	۰,۵۹	۰,۰۹		
جدول آماره‌های استنباطی					نتیجه کلی آزمون
آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	حد پایین / حد بالا	
۵,۰۱	۱۸۹۹	۰,۰۰۱	۰,۴۷	۰,۶۶ / ۰,۲۸	
تأیید فرضیه					

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در خصوص نتایج حاصل از بررسی فرضیه اول در جدول (۴) نشان داده شده است. با توجه به آزمون چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t برابر با $۰/۰۰۰۱$ ، و این مقدار از سطح معناداری $۰/۰۵$ کوچکتر، و به عبارت دیگر چون مقدار آماره تی برابر با $(۵,۰۱)$ و بزرگتر از مقدار $(۱/۹۶)$ است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که: نظارت سازمانی در پیشگیری وضعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد. جدول آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه با $۳/۴۷$ برابر است که از میانگین جامعه (۳) با اختلاف $۰/۴۷$ بالاتر از حد متوسط گزارش شده است.

جدول (۵): نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای جهت مقایسه وضعیت موجود و وضعیت مطلوب
نقش نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی

سطح معنی داری	آزمون T	فاصله میانگین‌ها	میانگین‌ها	
			وضعیت موجود	وضعیت مطلوب
۰,۰۰۰۱	۷/۵۷	- ۰/۲۳	۴/۵۵	۴/۳۲
۰,۰۰۰۱	۷/۶۴	- ۰/۲۴	۴/۵۰	۴/۲۵
۰,۰۰۰۱	۶/۸۳	- ۰/۲۰	۴/۵۷	۴/۳۶
۰,۰۰۰۱	۵/۴۵	- ۰/۱۶	۴/۵۴	۴/۳۷
۰,۰۰۰۱	۸/۴۱	- ۰/۲۶	۴/۵۳	۴/۲۶
۰,۰۰۰۱	۶/۷۹	- ۰/۲۱	۴/۵۳	۴/۳۲
۰,۰۰۰۱	۹/۷۵	- ۰/۳۲	۴/۴۹	۴/۱۷
۰,۰۰۰۱	۸/۴۷	- ۰/۲۶	۴/۵۴	۴/۲۷

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای جهت مقایسه وضعیت موجود و وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی در جدول (۵) نشان داده شده است. مقایسه میانگین وضعیت موجود پیشگیری اجتماعی با استفاده از آزمون تی تست به ترتیب اولویت نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری با وضعیت مطلوب به شرح زیر دارد:

- پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر
- پیشگیری از مصرف مشروبات الکلی
- تقویت رعایت اخلاق اسلامی در برخوردها

- پیشگیری از سهل انگاری در واجبات دینی و ترک محرمات و عدم حضور در مراسم مذهبی بویژه نمازهای جماعت در محل کار
 - تقویت اعتقاد و علاقه‌مندی کامل نسبت به مبانی دین مبین اسلام
 - تقویت ارزشهای انقلاب اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران
 - رعایت ظواهر اسلامی در پوشش و آرایش و عدم پیروی از فرهنگ منحط غرب
 - پیشگیری از ترویج و گسترش تفکرات و مواضع سیاسی مخالف رهبری انقلاب اسلامی و بدگویی و فحاشی نسبت به مقامات لشکری و کشوری و مسئولان
- فرضیه دوم: به نظر می‌رسد نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

جدول (۶): آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه دوم

جدول آماره‌های توصیفی				متغیر		
تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد	پیشگیری اجتماعی		
۱۹۰۰	۳,۵۵	۰,۵۹	۰,۰۹			
جدول آماره‌های استنباطی				نتیجه کلی آزمون		
آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها			حد پایین / حد بالا
۵,۸۲	۱۸۹۹	۰,۰۰۰۱	۰,۵۵			۰,۷۴ / ۰,۳۵
تأیید فرضیه						

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در خصوص فرضیه دوم پژوهش در جدول (۶) نشان داده شده است. با توجه به آزمون چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t با $0/0001$ برابر، و این مقدار از سطح معناداری $0/05$ کوچکتر، و به عبارت دیگر چون مقدار آماره تی برابر با $(5,28)$ و از مقدار $(1/96)$ بزرگتر است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان

ناجا نقش مؤثری دارد. جدول آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه با ۳/۵۵ برابر است که از میانگین جامعه (۳) با اختلاف ۰/۵۵ از حد متوسط بیشتر گزارش شده است.

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای مقایسه میانگین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول در جدول (۷) نشان داده شده است.

جدول (۷): نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای مقایسه میانگین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب

نقش نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول

سطح معنی داری	آزمون T	فاصله میانگین ها	میانگین ها	
			وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
۰,۰۰۰۱	۹/۹۶	- ۰/۳۵	۴/۳۸	۴/۰۲
۰,۰۰۰۱	۱۰/۵۵	- ۰/۳۵	۴/۴۶	۴/۱۱
۰,۰۰۰۱	۱۰/۴۳	- ۰/۳۷	۴/۴۳	۴/۰۶
۰,۰۰۰۱	۱۰/۹۶	- ۰/۳۷	۴/۳۸	۴/۰۱
۰,۰۰۰۱	۱۰/۰۱	- ۰/۳۶	۴/۳۸	۴/۰۲
۰,۰۰۰۱	۱۱/۳۴	- ۰/۳۸	۴/۳۸	۴/۰۱
۰,۰۰۰۱	۱۱/۵۵	- ۰/۳۹	۴/۴۳	۴/۰۳
۰,۰۰۰۱	۱۲/۷۴	- ۰/۴۲	۴/۴۶	۴/۰۳
۰,۰۰۰۱	۹/۷۹	- ۰/۳۳	۴/۴۶	۴/۱۳
۰,۰۰۰۱	۱۲/۵۱	- ۰/۴۲	۴/۴۸	۴/۰۶
۰,۰۰۰۱	۱۱/۳۳	- ۰/۳۶	۴/۴۵	۴/۰۸

مقایسه میانگین وضعیت موجود پیشگیری از نوع اول با استفاده از آزمون تی تست به ترتیب اولویت نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری با وضعیت مطلوب به شرح زیر دارد:

- پیشگیری از رفتار مبتنی بر موقعیت ناشناسی کارکنان
- پیشگیری از رفتار مبتنی بر تقدم رابطه بر ضابطه از سوی کارکنان
- پیشگیری از رفتار مبتنی بر منت نهادن کارکنان
- پیشگیری از افزون‌گویی کارکنان
- پیشگیری از رفتار مبتنی بر عدم دقت در کارها از سوی کارکنان
- پیشگیری از خودپسندی کارکنان

- پیشگیری از بی‌عفتی در گفتار، خودرأی و مستبد بودن کارکنان
 - پیشگیری از رفتار مبتنی بر اجبار و تحکم کارکنان
 - پیشگیری از افزون‌خواهی کارکنان
 - پیشگیری از تکبر، خودخواهی و غرور کاذب
 - پیشگیری از رفتار مبتنی بر جدایی از مردم از سوی کارکنان
- فرضیه سوم:** به نظر می‌رسد نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش موثری دارد.
- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای فرضیه سوم در جدول شماره (۸) نشان داده شده است.

جدول (۸): آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه سوم

جدول آماره‌های توصیفی				متغیر
خطای انحراف استاندارد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	پیشگیری نوع اول
۰,۱۰	۰,۶۷	۳,۵۰	۱۹۰۰	
جدول آماره‌های استنباطی				پیشگیری نوع اول
حد پایین / حد بالا	تفاوت میانگین‌ها	سطح معناداری	درجه آزادی	
۰,۶۷ / ۰,۳۲	۰,۷۲	۰,۰۰۰۱	۱۸۹۹	
نتیجه کلی آزمون				تأیید فرضیه

با توجه به آزمون چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t با $۰/۰۰۰۱$ برابر، و این مقدار از سطح معناداری $۰/۰۵$ کوچکتر، و به عبارت دیگر چون مقدار آماره تی برابر با $(۵,۷۰)$ و از مقدار $(۱/۹۶)$ بزرگتر است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد. جدول آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه با $۳/۵۰$ برابر است که از میانگین جامعه (۳) با اختلاف $۰/۵۰$ از حد متوسط بیشتر گزارش شده است.

جدول (۹): آزمون تی تک نمونه‌ای مقایسه میانگین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب نقش نظارت سازمانی در پیشگیری نوع دوم

سطح معنی داری	آزمون T	فاصله میانگین ها	میانگین ها	
			وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
۰,۰۰۰۱	۹/۰۲	- ۰/۳۱	۴/۴۵	۴/۱۴
۰,۰۰۰۱	۱۰/۵۹	- ۰/۳۸	۴/۴۴	۴/۰۶
۰,۰۰۰۱	۱۰/۵۱	- ۰/۳۹	۴/۴۰	۴/۰۱
۰,۰۰۰۱	۱۰/۷۹	- ۰/۳۷	۴/۳۶	۳/۹۸
۰,۰۰۰۱	۱۰/۷۴	- ۰/۳۹	۴/۳۸	۳/۹۹
۰,۰۰۰۱	۱۰/۴۲	- ۰/۳۸	۴/۳۶	۳/۹۸
۰,۰۰۰۱	۹/۴۵	- ۰/۳۵	۴/۳۷	۴/۰۱
۰,۰۰۰۱	۱۰/۴۴	- ۰/۳۵	۴/۴۴	۴/۰۹
۰,۰۰۰۱	۱۰/۳۱	- ۰/۴۴	۴/۵۰	۴/۱۶
۰,۰۰۰۱	۱۰/۷۶	- ۰/۳۷	۴/۴۴	۴/۰۶
۰,۰۰۰۱	۹/۲۵	- ۰/۳۲	۴/۴۶	۴/۱۴
۰,۰۰۰۱	۹/۶۴	- ۰/۳۵	۴/۴۴	۴/۰۹
۰,۰۰۰۱	۹/۴۱	- ۰/۳۳	۴/۴۳	۴/۱۰
۰,۰۰۰۱	۹/۹۵	- ۰/۳۵	۴/۴۵	۴/۰۹
۰,۰۰۰۱	۹/۱۷	- ۰/۳۰	۴/۴۷	۴/۱۶

- مقایسه میانگین وضعیت موجود پیشگیری از نوع دوم با استفاده از آزمون تی تست به ترتیب اولویت نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری با وضعیت مطلوب به شرح زیر دارد:
- پیشگیری از گشت‌زنی در محلهای خاص به منظور خاص و هدف سوء استفاده در میان کارکنان راهور
 - پیشگیری از برقراری ارتباط دوستی و دادن ملاقات غیر مجاز به متهم در میان کارکنان کلانتری
 - پیشگیری از ضبط غیرقانونی مدارک رانندگان در میان کارکنان راهور
 - پیشگیری از کارچاق کنی، توصیه پذیری، سفارش و پارتی بازی هنگام اعمال قانون در میان کارکنان راهور
 - پیشگیری از ایجاد خسارت به وسیله نقلیه هنگام انتقال به پارکینگ در میان کارکنان راهور

- پیشگیری از دزدی در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از صدور برگ جریمه خلاف واقع در میان کارکنان راهور
- پیشگیری از ایجاد رابطه نامشروع با متهم زن در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از مصاحبه و بازجویی از متهمان زن توسط کارکنان مرد در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از عدم رعایت شئون پلیسی در انظار مردم در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از نادیده گرفتن تخلفات رانندگی و چشمپوشی از تخلف خودروها در میان کارکنان راهور
- پیشگیری از دستگیری افراد بدون مجوز قانونی از مراجع قضایی در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از خلوت با نامحرم و عدم توجه به پیامد آن در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از همکاری با متهم برای فرار از جرم در میان کارکنان کلانتری
- پیشگیری از دریافت رشوه به منظور تنظیم کروکی خلاف واقع در میان کارکنان راهور
- **فرضیه چهارم:** به نظر می‌رسد نظارت سازمانی در پیشگیری نوع دوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

جدول (۱۰): آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه چهارم

جدول آماره‌های توصیفی				متغیر
تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد	پیشگیری نوع دوم
۱۹۰۰	۳,۷۵	۰,۶۷	۰,۱۰	
جدول آماره‌های استنباطی				نتیجه کلی آزمون
آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	
۶,۷۵	۱۸۹۹	۰,۰۰۰۱	۰,۷۲	
حد پایین / حد بالا				تأیید فرضیه
۰,۶۷ / ۰,۳۲				

با توجه به آزمون، چون مقدار سطح معنا داری در جدول آزمون t با $0/0001$ برابر، و این مقدار از سطح معناداری $0/05$ کوچکتر، و به عبارت دیگر چون مقدار آماره تی برابر با $(6,75)$ و از مقدار $(1/96)$ بزرگتر است، فرضیه تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که: نظارت سازمانی در پیشگیری نوع دوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری

دارد. جدول آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه با $3/75$ برابر است که از میانگین جامعه (3) با اختلاف $0/75$ از حد متوسط بیشتر گزارش شده است.

جدول (۱۱): آزمون تی تک نمونه‌ای مقایسه میانگین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب نقش

نظارت سازمانی در پیشگیری نوع سوم

سطح معنی داری	آزمون T	فاصله میانگین ها	میانگین ها	
			وضعیت موجود	وضعیت مطلوب
۰,۰۰۰۱	۷/۲۶	- ۰/۲۴	۴/۴۸	۴/۲۴
۰,۰۰۰۱	۹/۹۹	- ۰/۳۳	۴/۵۰	۴/۱۷
۰,۰۰۰۱	۸/۱۰	- ۰/۲۵	۴/۵۰	۴/۲۴
۰,۰۰۰۱	۹/۹۷	- ۰/۳۲	۴/۵۰	۳/۱۷
۰,۰۰۰۱	۸/۵۵	- ۰/۲۹	۴/۴۷	۳/۱۷
۰,۰۰۰۱	۱۰/۱۹	- ۰/۳۳	۴/۴۸	۳/۱۴
۰,۰۰۰۱	۹/۴۸	- ۰/۳۰	۴/۵۰	۴/۱۹

- مقایسه میانگین وضعیت موجود پیشگیری از نوع سوم با استفاده از آزمون تی تست به ترتیب اولویت نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری با وضعیت مطلوب به شرح زیر دارد:
- نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از مراوده با افراد مسئله‌دار بیرون از محل خدمت توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟
 - نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از ابتلا به اعتیاد توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟
 - نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از اخاذی از متهم تحت عناوین مختلف توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟
 - نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از همکاری با متهم برای فرار از جرم توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟
 - نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از ورود غیرمجاز به منازل و اماکن خصوصی توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟
 - نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از ایجاد رابطه نامشروع با متهم زن توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟

• نقش نظارت مکتبی ساعس ناجا تا چه اندازه در پیشگیری از ارتکاب دزدی توسط کارکنان با سابقه ارتکاب جرم و تخلف مؤثر بوده است؟

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد نظارت سازمانی در پیشگیری نوع سوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

جدول (۱۲): آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی فرضیه پنجم

جدول آماره‌های توصیفی				متغیر	
تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف استاندارد	پیشگیری نوع سوم	
۱۹۰۰	۳,۶۷	۰,۴۷	۰,۰۷		
جدول آماره‌های استنباطی					
آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	حد پایین/ حد بالا	نتیجه کلی آزمون
۹	۱۸۹۹	۰,۰۰۰۱	۰,۶۷	۰,۸۲ / ۰,۵۲	
تأیید فرضیه					

با توجه به آزمون چون مقدار سطح معناداری در جدول آزمون t با $0/0001$ برابر، و این مقدار از سطح معناداری $0/05$ کوچکتر، و به عبارت دیگر چون مقدار آماره تی برابر با (۹) و از مقدار (۱/۹۶) بزرگتر است، فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که نظارت سازمانی در پیشگیری نوع سوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد. جدول آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین اکتسابی نمونه با $3/67$ برابر است که از میانگین جامعه (۳) با اختلاف $0/67$ از حد متوسط بیشتر گزارش شده است.

جدول (۱۳): الگوی عاملی تأییدی مرتبه اول برای بررسی میزان همبستگی و تبیین متغیرهای نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم ناجا

متغیرها	اندازه‌های استاندارد شده	نقاط بحرانی	سطح معناداری
پیشگیری از نوع سوم	۰,۸۷	۱۲,۵۸	۰,۰۰۰۱
پیشگیری از نوع دوم	۰,۸۳	۱۱,۹۸	۰,۰۰۰۱
پیشگیری وضعی	۱,۰۵	۱۴,۷۵	۰,۰۰۰۱
پیشگیری از نوع اول	۱,۰۳	۱۵,۱۷	۰,۰۰۰۱
پیشگیری اجتماعی	۱,۱۸	۱۲,۹۶	۰,۰۰۰۱

الگو نشان می‌دهد که به ترتیب عوامل ذیل در نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم ناجا مؤثر است:

۱. میزان همبستگی پیشگیری از نوع سوم ۰/۸۲ و ضریب تعیین آن با ۰/۶۸ برابر است.
 ۲. میزان همبستگی پیشگیری از نوع دوم ۰/۸۰ و ضریب تعیین آن با ۰/۶۵ برابر است.
 ۳. میزان همبستگی پیشگیری اجتماعی ۰/۷۶ و ضریب تعیین آن با ۰/۵۸ برابر است.
 ۴. میزان همبستگی پیشگیری از نوع اول ۰/۶۵ و ضریب تعیین آن با ۰/۴۳ برابر است.
 ۵. میزان همبستگی عامل پیشگیری وضعی ۰/۵۹ و ضریب تعیین آن با ۰/۳۴ برابر است.
- میزان همبستگی و ضریب تعیین بیشتر در هر کدام از متغیرها نشان از اولویت داشتن آن عامل در تبیین متغیر نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم ناجا دارد. تمام اندازه‌های سطوح معناداری در خروجی وزنه‌های رگرسیونی از ۰/۰۵ کوچکتر است که بیانگر این است که تمام ضرایب همبستگی بین عوامل آشکار و متغیر پنهان در الگو دارای تفاوت معناداری است.

۱۰. نتیجه گیری

به طور کلی، بررسی تأثیرات نقش نظارت سازمانی بر پیشگیری از تخلفات کارکنان ناجا در کل کشور با استفاده از آزمون تی نشان می‌دهد که از مجموع پنج فرضیه‌ای که در این پژوهش مورد بحث و بررسی قرار گرفت، تمام فرضیه‌ها به شرح ذیل مورد تأیید قرار می‌گیرد:

- نظارت سازمانی در پیشگیری وضعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری اجتماعی از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع اول از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.
- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع دوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

- نظارت سازمانی در پیشگیری نوع سوم از وقوع جرائم و تخلفات کارکنان ناجا نقش مؤثری دارد.

نتایج مدل الگوی این پژوهش نشان می‌دهد که به ترتیب عوامل ذیل در نقش نظارت سازمانی در پیشگیری از جرائم ناجا مؤثر است:

- پیشگیری از نوع سوم
- پیشگیری از نوع دوم
- پیشگیری اجتماعی
- پیشگیری از نوع اول
- عامل پیشگیری وضعی

۱۱. پیشنهادهای

به منظور تقویت نقش نظارت سازمانی در کاهش جرائم و تخلفات کارکنان ناجا با توجه به یافته‌های پژوهش، تدابیر و راهکارهای اجرایی مختلفی ارائه می‌شود. در عین حال به منظور اینکه این تدابیر و راهکارها بتواند اثربخشی مناسبی در جهت کاهش تخلفات در درون سازمانی نیروی انتظامی داشته باشد، ضرورت دارد نظام جامع تقویت نظارت سازمانی طراحی، و بر اساس آن، تدابیر و راهکارها اجرایی شود.

از این رو با توجه به یافته‌های پژوهش، در زمینه اقدامات نظارت سازمانی در پیشگیری از تخلفات و جرائم کارکنان ناجا پیشنهادهایی به شرح ذیل و به ترتیب اولویت ارائه می‌شود:

اولویت اول: تقویت نقش پیشگیرانه اقدامات نظارتی بر حسب ویژگیهای پیشگیری از نوع سوم (ناظر بر کارکنان سابقه دار)

اولویت دوم: تقویت نقش پیشگیرانه اقدامات نظارتی بر حسب ویژگیهای پیشگیری از نوع دوم (ناظر بر کارکنان آسیب پذیر و در معرض خطر)

اولویت سوم: تقویت نقش پیشگیرانه اقدامات نظارتی بر حسب ویژگیهای پیشگیری اجتماعی (ناظر بر کاهش زمینه‌های ارتکاب جرائم و تخلفات)

اولویت چهارم: تقویت نقش پیشگیرانه اقدامات نظارتی بر حسب ویژگیهای پیشگیری از نوع اول (ناظر بر عموم کارکنان ناجا)

اولویت پنجم: تقویت نقش پیشگیرانه اقدامات نظارتی بر حسب ویژگیهای پیشگیری وضعی (ناظر بر کاهش فرصت و موقعیت ارتکاب جرائم و تخلفات)

فهرست منابع

- آریانپور کاشانی، عباس (۱۳۶۴). فرهنگ کامل انگلیسی. تهران: امیر کبیر.
- استونر، جیمز؛ فریمن، ادوارد (۱۳۷۵). مدیریت، ترجمه سید محمد اعرابی و علی پارسائیان، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای فرهنگی.
- اقتداری، علی محمد (۱۳۷۲). سازمان مدیریت، تهران: انتشارات مولوی.
- الوانی، سید مهد (۱۳۸۰). مدیریت عمومی. تهران: نشر نی.
- الوانی، سید مهدی (۱۳۸۰). ویژگیهای نظام کارآمد نظارتی، مجموعه مقالات دومین همایش علمی و پژوهشی نظارت و بازرسی در کشور. سازمان بازرسی کل کشور.
- ترابی، عباس (۱۳۸۳). بررسی شیوههای نظارت مردمی بر عملکرد کارکنان ناجا از دیدگاه کارشناسان ناجا. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- تقوی دامغانی، سید رضا (۱۳۷۰). نگرشی بر مدیریت اسلامی. تهران: سازمان تبلیغات.
- دادگر، داوود (۱۳۸۰). مبانی بازرسی و تهیه گزارشهای ویژه نظارتی، مجموعه مقالات دومین همایش علمی و پژوهشی نظارت و بازرسی در کشور. سازمان بازرسی کل کشور.
- دهخدا، علی اکبر (ج ۴۸). فرهنگ لغت، تهران.
- روزنبا، دنیس (۱۳۷۹). پیشگیری وضعی از جرم، ترجمه پرویزی، مجموعه مقالات همایش پیشگیری از جرم، انتشارات مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- سعادت، اسفندیار (۱۳۷۲). مدیریت منابع انسانی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی (سمت).

- سهرابی، ابوالفضل (۱۳۸۴). رابطه نظارت مردمی با عملکرد خدمتی کارکنان پایور ناجا. تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد دافوس.

- شاکری، سیدرضا (۱۳۸۳). پلیس و مردم، تهران: انتشارات ساعس ناجا.

- معین، محمد (۱۳۸۱). فرهنگ فارسی معین، تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر.

- کی نیا، مهدی (۱۳۸۲). مبانی جرم شناسی، دانشگاه تهران.

- گسن، ریموند (۱۳۷۰). جرم شناسی کاربردی، ترجمه مهدی کی نیا، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

- معین، محمد (۱۳۷۸). فرهنگ فارسی. تهران: نشر امیر کبیر.

- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۱). آسیب شناسی آموزش و پژوهش جرم شناسی در ایران. مجله تحقیقات حقوقی دانشگاه علوم اسلامی رضوی.

- ولد، جورج؛ برنارد، توماس؛ اسنیپس، جعفری (۱۳۸۰). جرم شناسی نظری (گذری بر نظریه‌های جرم شناسی)، ترجمه علی شجاعی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

- یوسفی، قدرت الله (۱۳۸۲). بررسی تاثیر نظارت و کنترل روسای کلانتریها بر انجام وظیفه کارکنان، تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس.

Fayol, H. (1949). General and industrial administration. NY: Pitman.

Travis, H. (1969). Causes of Delinquency. Berkeley, CA: University of California.

Nye, F. I. (1958). Family relationships and delinquent behavior.

Reiss, A. J. (1951). Delinquency as the failure of personal and social controls. American Sociological Review, 196-207.

Toby, J. (1957). Social disorganization and stake in conformity: Complementary factors in the predatory behavior of hoodlums. J. Crim. L. Criminology & Police Sci., 48, 12.